

Szerkesztőségi iroda:

Nagybeeskerek.

Zapolya-utca 1-ső szám.

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal.

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybeeskerek, Zapolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Előfizetési árak:

Egész évre — — — — 24 kor.
Félévre — — — — 12 .
Negyedévre — — — — 6 .
Egy óra — — — — 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybeeskerek, 1908.

XXXVII. évfolyam 155. szám.

Gsütörtök július 9.

A magyarországi románok közművelődési helyzete.

(Három közlemény.)

A „Torontál” számára írta: **Hungarus.**

Nagybeeskerek, július 9.

II

Egy két újságcikk keretében alig lehetséges a magyarországi román nemzetiség agitátorai által felidézett mozgalmak történeti fejlődését még vázolni is. A meg nem másítható tények kétségbevonhatlanul igazolják, hogy az 1848. évi május hó 15-17-én a „Cămpul libertății”-nek elkeresztelt réten megtartott balázsfalvi hírhedt népgyűlés óta mind máig, összes gyülekezéseik, agitációik, memorandumaik és határozataik egyenes negációi a magyar állam önállóságának, a magyar faj szupremációjának, telve izgatással, bujtogatással minden ellen, ami magyar.

Csinos bünlajstromot lehetne egybeállítani az „elnyomott”, a „minden emberi jogától megfosztott”, a keserves „rabszolgasorsra” jutott románság mártyr-szerepet játszó agitátorainak a magyar állam egységének, épességének, békéjének megbontására irányult vakmerő tetteiből. Így az 1881. év májusában megtartott nagyszebeni konferencia, mely az u. n. „román nemzeti párt” politikai programját megállapította, mely program ma is alapja a román politikai akciójának; 9 pontba foglalt határozatainak első pontjában egyebet sem követel, mint Erdély autonómiájának visszaállítását; a 2-ik, 3-ik és 5-ik pontjaiban követeli, hogy a románok által lakott összes területeken a közigazgatásba és az igazságszolgáltatásba törvény útján hozassék be a román nyelv használata; a románok által lakott területeken román hivatalnokok alkalmazásának, kijelentvén, hogy küzdeni fog az egyház és iskolák, mint kizárólagosan nemzeti jellegű intézmények autonómiájáért.

Az ugyancsak Nagyszebenben 1887-ben lefolyt harmadik konferencián e határozatokhoz hozzáfűzi, hogy a „román nemzeti párt”, melyet Hieronymi belügyminiszter 1894-ben oszlatott fel, — „küzdeni fog ama közvetett és közvetlen

magyarosítási törekvések ellen, melyeket az állami organumok és legujabban a magyar közművelődési egyesületek táplálnak”.

Az 1890. évi október havában Nagyszebenben tartott konferencián hozott határozatok 8. pontja ugyszólván nyílt lázadást tartalmaz, amikor felhívja a hazában és a „Monarchiában” élő összes nemzetiségeket, hogy a románok által felállított követelmények kivívása céljából lépjenek szolidaritásba a románokkal a magyarok ellen.

Az 1892. év január havában a memorandum ügyében egybehívott gyűlés határozatainak első pontjában konstatálja, hogy a románok helyzete Magyarországon „elviselhetetlenné” váltott s e baj főokául a magyar állampolitika „azon alapeszméjét tartja, mely az állam érdekeit kizárólag a magyar faj érdekeivel azonosítja” s melynek kifejezett végcélja az, hogy a különböző nemzetiségekből álló Magyarországból „egységes magyar nemzeti államot” alkosson.

Még vakmerőbb határozatra ragadtatja magát az 1894. évi konferencia, mely „elítéli a kormányok a magyar nemzeti állameszme nevében folytatott politikáját, mert a magyarság érdekében hozott új törvények által, mint aminők az iskolai, egyházipolitikai és telepítési törvények, — a nemzetiségek kiirtása céloztatik”. Betetőzi mindezeket a nemzetiségek 1895-iki politikai kongresszusán hozott határozatok harmadik pontja, mely kijelenti, hogy „a magyar állam természete nem engedi meg, hogy egy olyan nép, mely még a lakosság többségét sem teszi, azt követelje, hogy egymagában alkossa az államot. Az ugynevezett magyar állameszme kizárólag oly nép számára arrogálja az államhatalom birtoklását, mely kisebbségben van és a mely a maga számára fentartott hatalom segítségével a többi népeket erőszakosan elnyomja s veszélye teti az ország azon népeinek létfeltételeit, melyek az ország többségét alkotják”. Végezetül pedig ez illusztris bizottság kilátásba helyezi, hogy

„gondoskodni fog arról, mikép az európai nagyközönség Magyarország nemzetiségi viszonyai felől az európai sajtó útján kellően tájékoztassék”.

Ime, ami számalomra méltó, elnyomott, jogaiktól megfosztott románaink szóvivői így írhatnak, beszélhetnek, izgathatnak és bujtogathatnak a magyar állameszme ellen, egyben csodálatos következetességgel megvádolván ország-világ előtt a barbár magyarságot, mely durva erőszakkal tiporja le a nemzetiségek szólásszabadságát, állampolgári jogait, közszabadságát.

Csak az oktalan, a fanatikus gyűlölet verhet meg embereket ilyen foku vaksággal s csak az ilyenek verhetik arcul napról napra az igazságot!

És milyen tendenciózus rágalom a magyarországi románok politikai, gazdasági elnyomtatása, ép oly perfid éllítés az a vádjuk, hogy az állam a román népet tüzzel-vassal, erőszakkal magyarosítja, iskoláik, egyházuk autonómiáját elnyomja s közművelődési intézményeik tevékenységét minden áron megbénítja.

Aki a tényleges viszonyokat csak félig-meddig is ismeri, aki látni és tárgyilagosan ítélni tud és akar, az tisztában van mind e hazug vádaskodás értéke és célja felől s jól tudja, hogy a magyar állam az erőszakos politika útjára soha sem lépett rá. Minden ezzel ellenkező vélekedés vagy légből kapott, alaptalan hiedelem, vagy tendenciózus rágalom, melyet a nyilvánvaló rosszakarat szült.

A románok erőszakos magyarosításának koholt vádját legmeggyőzőbben cáfolják meg a következő statisztikai adatok, melyek szembeszökően kiderítik, hogy a magyar baza földjén élő nemzetiségek közül éppen a románok beszélnek legkisebb számban a magyar nyelvet, másrészt pedig, hogy minél nagyobb valamely vármegyében a románok arányszáma, annál kisebb a magyarul nem beszélő nem magyar-ajkuaké. Mig Csanádban pl. a nem magyar anyanyelvűek 48 százaléka; Békésben 62 százaléka; Udvarhely m. pedig 55 százaléka

A „TORONTÁL” tárcája.

Esetek a deputációzásokról.

(A „Torontál” eredeti tárcája.)

Közi: **Menozer Lipót.**

Kevés ember van magával az iránt tisztában, hogy az ő általa fölszimatolt vagy fölkarolt ügy körül előállott sikerben, mily mértékben részes az ő ügyessége, sikertelenségében mennyi is irandó az ő saját ügyetlensége rovására. Azt meg éppen kevés kezdeményező tudja megítélni, hogy a sikertelenségben, az ügy elrontásában és át nem látható sötétségbe helyezésében, mekkora része van a soha nem nyugovó fondorlatnak és ravaszágnak.

Ilyenek előfordulása, ne apaszsa azoknak meleg érdeklődését és kötelességtudását, kik néha egy hosszú emberöltőn át szolgálták a közügyet önzetlenül és úgy, hogy annak kimondásától, amit ők igaznak és igazságosnak tartottak, nem rettentek vissza, de tették azt olykép, hogy a más eszközökkel, más utakon egyazon nemes cél felé törekvőket nem gyalázták le, ezeknek jogát ahhoz, hogy a közügyekbe bele szóljanak vagy közreműködjenek, soha kétségbe nem vonták. De nem lehetünk mindannyian egyformák és hogy ez így van, e felett örülni e sorok szerény írójának is meg lesz talán engedve, de ha találkozni, ki ebben korlátozni akarná, akkor is öröme lesz abban, hogy nem akárkinek szája ize szerint való ember.

Ezen bevezető sorokra szükség volt, az elmondandó deputációs esetek egy némelyikére való tekintettel, de meg azért is, mert minden-

hez ami létezik, történik, akár a természet mindég alkotó vagy rontó erejéből, akár emberi tettekből kifolyólag, bírálat, mérlegelés, legérthetőbben mondva kritika fér, sőt a mélyebb hatás okából szükséges is. Amde ezen kritika legyen ott, ahol csakis jó és tiszta indulatu cselekedetek megbírálása történik, szinte jóságos. Vannak kritikán fölül, meg alul álló cselekedetek, de olyanok, amelyekhez bírálon hozzászólni szabad nem volna, nem léteznek. Ezt jó lesz megtanulni és követésre méltónak elősmerni azoknak, akik egyrészt mindent kétségtelenül dicséretőnek, másrészt meg mindent, ami a jogosult szkepsishez csak valamennyire is hasonlít leposzkondiázandónak találnak. Hogy mindezeknek a deputációzáshoz némi köze van, ki fog derülni, de ahhoz, hogy valakit provokáljon, bántson, avagy bármilyen csekélyke tollharcba álljon, köze és célbavétele nincsen.

I. A nagyikindai kerületi deputáció.

Még jóval 1848 előtt jó 4 lóval, minden por és sár, meg homok buckához alkalmazkodni tudó löcsös kocsin, azon bőségesen megtöltött elemősiás iszákkal, bort, pálinkát tartalmazó kulacsossal 4 ember jó messzire olcsón el tudott utazni. Már pedig abban az áldott jó időben 4 ember közül háromnak biztosan volt az említettből egyike vagy másika, vagy mindene, sőt talán hintója is. Az emberség és barátság meg azt diktálta, hogy vagy összefogjanak, vagy föl-váltva nyujtsák a deputáláshoz szükséges szolgáltatásokat.

Deputálást szükségessé tevő sérelme, meg teljesítést igénylő kívánsága pedig mindég akadt a népnek, melynek sorsát a distriktus urai jól,

rosszul, de sohasem közmegelégedésre vezették. Némelyik deputáció ezek ellen, némelyik ezekkel együtt olyan dolgok elnyerésére irányult, amely még talán senkié sem volt, de jobb lett volna, ha az övék lesz, akár ki fia birta is eddig, joggal-e vagy anélkül, az mindegy. „Beati possidentes” annyit diácul nemcsak minden kerületi ur tudott, de még egyik-másik telkes gazda is, mert az 1 osztályu normális iskolán tul itt-ott még csak gimnázium létezett, hová a jómódu telkesgazdák fiai néha bekukkantottak.

Földfelosztást kérő deputáció ment a Causeram regalium, most úgy hívják, hogy jogügyi igazgatósághoz, meg egyben a helytartó tanácsához. Az előbbnit a kikindaiak Carski direktorát-nak, az utóbbit Statthalterei-nak hívták, jó szerb nyelven. Mindkét helyen szerbiül nem tudván, őket német nyelven fogadták, de mert a nyert választ bár nem egészen elutasító, de legkevésbé biztató sem volt, a distriktusiak azt látták, hogy az urak, akiknél jártak, „Svábak”. A vének egyike azt mondta, hogy menjenek egy fokkal följebb deputálni, kod Carszke magyarszke kancellarie, a császári magyar kancelláriához. Egy még vénebb, tehát még okosabb, erre azt vetette föl, hogy, hiszen a Veliki kancellár is „Svába”. Erre uni sono azt mondták, akkor el-megyünk kod Czara. Most már egy kerületi szenátor azt mondta, hogy hiszen a cár is „Svába”. Erre már egyhangulag az volt a határozat: „E kad je i Czar svába, onda netyemu nase pravo dalje da trazsimu”. Ha tehát a császár is sváb, akkor a mi igazunkat nem keressük tovább.

Mennyivel másként van az most, a cár is tulnyomó köztudat szerint, sőt nekünk mindnyájunknak, magyar király, magyarul is tud, sőt

beszél magyarul, addig a tulnyomóan románok Fogarasban csak 4-6, Hunyadban 6-2, Krassó-Szörényben csak négy százalék idegen ajku tud magyarul! Bizonyára az erőszakos magyarosítás következménye, hogy a hazai románok a magyar nyelv tudását illetőleg a leghátrább állanak. Ezer román közül 69 beszél magyarul, míg ezer német közül 251, ezer horvát közül 174, ezer szerb közül 111 s ezer tót közül pedig 119 beszéli a magyar nyelvet. „Az egész világon hiába keresünk arra példát, írja e kérdés egy alapos ismerője, hogy a nemzetiségek így elzárkóztassanak az állam nyelve elől!”

Ezek az elcsavarást és félremagyarázást nem tűrő számszerű adatok megdöntik az erőszakos magyarosítás alaptalan vádját. Nyilvánvaló, ha az állam hatalmi erejét akarná, vagy akarta volna érvényesíteni, másképp állhatna a dolog. De nem akart soha egyebet, minthogy barátságos előzékenységgel módot, segítséget nyújtott arra, hogy románajku polgártársainknak alkalmuk nyíljon az államnyelv elsajátítására.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 6 1/2 ó-tól kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 7/5 óráig délután; ugyanazon napokon este 5-től 7-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délből gőzfürdő. A kádfürdő reggeltől este 7-ig nyitva marad.

A városi főgimnázium szertárai nyitva minden vasárnap délelőtt 11 órától 12-ig.

Julius 13. Közig. bizottsági ülés.

A váltó.

Nem arról a keskeny színes papírlapról szólnak ezek a sorok, amelyek zizegő selymes bankót és egyben szaporodó gondot, sőt nem egyszer katasztrófát jelentenek.

Ezek is veszedelmesek, de okoznak kelles percek is, főleg először.

A másiktól akarunk itt szólni: A vasváltóról. Arról a csattogó acélnyelvről, amely a sinpárok között szolgálatkészen várja a száguldó gépjármű talpait, hogy egy-egy alkalommal borzalmas halálba vigye a benne bizakodókat, amint most is történt ott Szoboszlónál.

Ennek a vasváltónak csak egy mozdulatába kerül, hogy a ringó fekhelyek bársonyán pihenő utas husrongyokba szaggatva érkezék meg a halál tornácába: ez a csattogó veszedelmes acélkígyó, amely fölött ezer halálsikoly hangzott el már, ma is borzalmasan aktuális, lévén az okozója egy újabb halálos katasztrófának.

A papíros-váltók nem kevésbé véres és szintoly gyakran halált rejtgető veszedelme elől még csak óvakodhat az ember erős energiával, ha kőzönnyel halad el a pénz állomásai előtt, a bankok fényes várótermei előtt, ahonnan talán minden tíz percben épp úgy indulnak el

már az uralkodó család egy-két, kilenc, de talán még sem egészen kilenc tagja is tud magyarul. Nemcsak nálunk Magyarországon, de Romániában, Szerbia-Bulgáriában is minden idegent svábnak jeleztek; ezen gyűjtőnév alá esett és esik még talán most is a Balkán országokban minden nem benszületett.

II. A bogárosi deputáció.

Az elmúlt század második felében járt egy küldöttség a királynál Bécsben, vagy amint most helyesebben nevezik, Wienben. Ilyen alkalommal a Szent István templomot meg nem nézni, nagyobb lapsus volna, mint Rómában járva a pápát nem látni, mert hiszen ehhez nem minden ember fia juthat és nyilvánosan ritkán is látható.

A küldöttség tagjai a remek nagy templomban elszéledtek, egyike-másika valamely áhitatra gerjesztő szobornak, vagy képnek hosszabb figyelmet, talán imát is szentelt. Így történt, hogy egy német, mondjuk sváb atyafi teljesen egymagára maradván, zavarba jött. Egy hozzá közel jutott, látszólag bécsi embert ilyen képen szólított meg:

„Ich bitt Herr Vetter ist die Kerch' do hier gebaut gin?”

(Kérem Fetter uram, ez a templom itt helyben épült).

— Ja freilich, wo denn sonst?

(Tiszta dolog, hát hol is épült volna).

Egy kis darabig csend és tovább bámulás következett; aztán újra megszólal a bogárosi atyafi:

— Herr Vetter, had er unseren Notari net gsin!

(Atyafi, nem látta ami nótárusunkat).

végzetes utazásra az emberek, mint a vasuti pályaudvarról, ahol immár senki sem lehet nyugodt afölött, hogy hová váltott jegyet. Mert egy szerény harmadosztályú egy-zónás vasuti jeggyel ma már épp úgy eljuthat az ember a halottak közé, mint a legdrágább első osztályú körutazási jeggyel. De ha a szelidebb természetű papírváltók veszedelme elől meg is bujhattunk az emésztő munka nélkülözése között, hogyan kerüljük el azt a véres veszedelmet, amely kis órházak mögül rohan elénk halálos öléssel.

Valahányszor a vasuti kocsis csatogva, dübörögve robajlik át velünk a sziszegő acélkígyók testén, átrepülve egy-egy váltón, mindannyiszor bevillan a kocsis ablakán elénk egy-egy merev arcú, fáradt tekintetű vasutas ember, aki ott áll kis zászlójával a sinek mentén és kedvtelenül néz a száguldó kocsisor után. Ilyenkor mindig különös gondolatok támadhatnak bennünk s vizsgálva annak az élénk villant arcnak a vonásait és valami csodálatot, vagy tiszteletet érzünk vele szemben, aki most bizonyára az életünkkel rendelkezett és a kezében levő sorsunkat jól irányította tovább. Mert ime a prüszkölő, fuvó vasbika simán fut tovább. Nem siklott ki. Talpait nem csiklandozta le a sinekről a váltó acélnyelve és a Pulmann-kocsis fülkéjében tovább olvashatjuk az utazó könyveinket, vagy újságainkat.

Sok-sok gondolatot kelthet bennünk az az ember, aki csak egyszerű vasuti bakker sorban keresi ugyan a kenyerét, de nagyobb ur mindnyájunknál, mert szó, ami szó, ő rendelkezett ami sorsunk fölött és nem mi az övé felett. Hát ami igaz, az igaz, ez nem valami megnyugtató érzés és körülbelül olyan gondolatokat kelt az emberben, mint amikor a fodrász borotvája a nyakunkon táncol és igen alkalmasan csiklandozza a gégenket. Az ördögbe is! Ha most az a fodrászlegény egyet nyisszantana a késével... Csak egy mozdulat, amelynek a gyorsaságát még az ösztön védekezése sem előzheti meg: milyen szép halott lenne belőlünk. És az a kedvetlen tekintetű váltóór, aki száz és száz ember torkán tartja a kést, illetőleg a maga gyatra szerkezetű sindarabjait, akinek az idegeit, a gondolatait, az érzéseit és a szándékait szintén elragadhatja egy halálos mozdulat, mily gyorsan kergetheti a pusztulásba az embert.

Ez a váltó: a vasváltó bizony szörnyű veszedelme az utasembernek. Egyszer felmossa az eső, másszor félrebillenti a tengely, ismét másszor a vele bábó ember gondatlansága és gyatrasága löki rossz irányba. Az esetek sokfélek, csak a settenkedő halál egyféle. De ki tudná ezt elkerülni, ha a végzete elérkezett.

— Személyi hir. Jekelfalussy Zoltán cs. és kir. kamarás, belügyminiszteri osztálytanácsos, ma Nagybeeskerekre tartózkodott.

— Előléptetés. A vármegye főispánja Lafleur István törökbecsei II. oszt. törvényhatósági utmestert, I. osztályú utmesterré léptette elő.

— Új postaügynökség. A temesvári m. kir. posta- és táviratigazgatóság közhírré teszi, hogy Torontálvármegye Szécsénfalva községében 1908. évi július 11-én postai ügynökség lép életbe, mely bárhova szóló levélpostai küldemények, továbbá a belföldre, Ausztriába, a meg-

— Wer ist denn das, denn Herrn kenn' ich nicht.

(Ki az, azt az urat én nem ismerem.)

— Was, wie kann denn das sin, Ihr kennt da Herrn Krizsanics net, den kennt doch a jedes Kind in dorf?

(Hogyan lehetséges az, maga nem ismeri Krizsanics urat, hiszen ezt minden falunkbeli gyermek ismeri).

— Wie wer ich denn jezt Hem fina?

(Hogyan találom már most én haza).

— Ja wo wohnen denn Sie!

(Hát hol lakik.)

— Do una im grossa Wertshaus.

(Arra lefelé, a nagykoreshausban.)

A Szent István templomtól tényleg arra lefelé esik a Leopoldstadtl és annak Tabor-Strasse-jában volt ama bizonyos nagy koreshaus, amelyben a deputások laktak, a „Hotel National”.

Vagy 30 éve lehet annak, hogy ezt a deputációs históriát, zamatos sváb dialektussal adta elő egy akkori városi tisztviselő, az előbb „Arany kules”, most „Club-kávéházban” kárpótlásul azoknak, kik ezt megelőzőleg egy rém unalmas Sängereit hallgattak végig. Az előadó hát sváb fiu volt. A hallgatók között egy bogárosi születésű tiltakozva, azt mondta, hogy ezek nem bogárosiak, hanem grabácznik voltak. De a kifogás nem vágott így egybe, mert Bogárosnak tényleg egy emberöltőn át Krizsanics volt a jegyzője, kit megveszerte ösmertek. De ez már régen elköltözött azon örök fényességbe, ahonnan esetek cáfolgatásába nem bocsátkoznak.

(Folyt. köv.)

szállott tartományokba és Németországba szóló, 1000 korona értéket meg nem haladó pénz- és csomagküldemények felvételével, továbbításával és kézbesítésével, továbbá postautalványok és postatakarékpénztári ügyletek (1000 kor. érték erejéig) közvetítésével fog foglalkozni. Az ügynökség kézbesítési kerületébe Szécsénfalva és Ujfalu községek, valamint Abázia és Ráros-puszták tartoznak. Az ügynökség leszámolás, ellenőrzés és felügyelet tekintetében az olézi postai és távbeszélő-hivatalhoz tartozik és összeköttetését a Szécsénfalva és Olécz közt naponként egyszer közlekedő gyalogkúldőncpostáját utján nyeri.

— Halálozás. Boróczy Dezső nagybecskereki közp. járási számvevőt súlyos csapás érte. Édesatyja Cs. Boróczy Ferenc f. hó 7-ikén 66 éves korában Szerbesanádón meghalt. A köztisztviselőben állott öreg urat, akit széles körű rokonság gyászol, ma délelőtt temették el nagy részvét mellett az őcsanádi róm. kath. temetőben. Haláláról a család a következő gyászjelentést adta ki:

Özv. Cs. Boróczy Ferencné szül. Nagel Mária úgy a maga, valamint az alulírottak és számos rokon nevében fájdalomtól megtört szívvel jelenti a szeretett férj, apa, nagypapa, testvér, sógor és rokonnak Cs. Boróczy Ferenc rövid szenvedés és a halotti szentségek átátos felvétele után folyó hó 7-én délután negyed 3 órakor életének 66., boldog házasságának 37. évében történt elhunytát. A megboldogult hült teteme folyó hó 9-én délelőtt 11 órakor fog a róm. kath. egyház gyászszertartása szerint beszenteltetni és az őcsanádi róm. kath. sírkertben örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szentmise-áldozat f. hó 10-én reggel 8 órakor lesz az őcsanádi róm. kath. templomban a Mindenhatóknak bemutatva. Szerbesanád, 1908. július hó 7-én. Nyugodjék békében! Cs. Boróczy Dezső, Cs. Boróczy László, Cs. Boróczy Ede gyermekei, Boróczy Márton, özv. Kruplanitzné szül. Cs. Boróczy Mária, özv. Feiglerné szül. Cs. Boróczy Emma testvérei, Cs. Boróczy Dezsőné szül. Krist Hermina, Cs. Boróczy Lászlóné szül. Kun Anna, Cs. Boróczy Edéné szül. Müller Blanka menyei, Lósy Károly, Nagel Vilmos, Jedlicska Pál és neje szül. Nagel Alvin, Nagel Henrik és neje szül. Ruttner Piroška sógorai és sógornói, Cs. Boróczy Ilonka, Cs. Boróczy Bandika, Cs. Boróczy Mária, Cs. Boróczy Laci, Cs. Boróczy Sárika, Cs. Boróczy Ferike unokái.

— Magyar név. A m. kir. belügyminiszter Lustein Mark módosi lakos, saját valamint kiskorú gyermekei Andor és Valéria családi nevének László-ra kért átváltoztatását megengedte.

— Letartóztatás a postahivatalban. Nagy feltűnést keltő jelenet volt tegnap délután a nagybecskereki postahivatalban. A távirórekesznél ugyanis megjelent egy földmives kinézésű ember s táviratot adott föl. Alig hogy a postakiszasszony átvette a táviratot, az ember hátmögött csendőrt jelent meg s rátette a kezét a vállára:

— A törvény nevében letartóztatom.

Az ember ötölt-hatolt, csodálkozott s adta a meglepettet, de a csendőr nem hallgatott rá, hanem vitte magával az illetőt, a ki nem tehetett egyebet, minthogy az összeszaladt kíváncsiak serege közt nagyban röstelkedve követte a csendőrt. Letartóztatására pedig volt alapos ok. A letartóztatott ugyanis Csirity Koszta oppova illetőségű ispán, aki Vitolics Zsiva barátai földbirtokos jószágán volt alkalmazásban. A birtokos megbízható embernek tartotta ispánját s kisebb-nagyobb pénzszedésre is feljogosította. Csirity azonban a gazdája bizalmával visszaélt, amennyiben az albérlőktől legelőpénz címén mintegy 650 koronát szedett be s a pénzzel megugrott. Először Pancsovára szökött volt, de tudva azt, hogy feljelentést tettek ellene s nyomozzák, nem volt soká maradása egy helyen, hanem Pancsováról Zimonyba, onnan Mitroviczára szökött s most, midőn a pénze már meglehetősen fogytán volt, Nagybecskerekre jött. Azonban vesztére jött hozzánk, mert az itteni csendőrség a postahivatalban, mikor egy hosszabb táviratot adott fel Oppovára, letartóztatta. A sikkasztó ispán eleinte mindent tagadott, de amikor látta, hogy tagadása mit sem használ, beismerte tettét s elmondotta, hogy a sikkasztott pénz egy részéből ruhát, órát, ékszert s több más apróságot vásárolt magának, a többit pedig elmulatta. Az elfogott sikkasztót átadták az oppovai csendőrségnek s az eljárás tovább folyik ellene.

— A vasút megnyitása a Délvidéken. A Délvidéken: Temesvármegyében tegnap, mint Temesvárról jelentik, új vasuti vonal nyílt meg. Tegnap ment végbe ugyanis a műtanrendőri bejárása a temesvár-varjasi h. é. új vasutnak a szokásos ünnepségek kíséretében.

Az új vonal fontos kulturális és gazdasági érdekét fog szolgálni Temesvárnak és a vármegyének. Mivel a vonatok Temesvárról Varjason át egész Valkányig közlekednek, nagy előny háramlik Temesvárra, amennyiben az egész vonalrész Varjas, Valkány és Perjámossal együtt Temesvár érdekkörébe vonatik be. Vagyis ismét konstatahatjuk a vasuti politika mostohaságát Torontál vármegye és székhelye iránt, amelynek érdekével egyáltalán nem törődnek.

A duhajkodás vége. Radu Nikola itteni cigány tegnapi délelőtt a Váralja-utcában levő Veréb-féle kocsmában mulatott. Mikor már meglehetősen beszélt, kiment az utcára, ahol fényes nappal duhajkodni kezdett. Szerencsétlenségére éppen akkor ment arra a csendőrszázados, aki felszólította, hogy viselje magát csendesen, ne botránkoztassa meg az utcán járókat. Radu azonban az elfogyasztott pálinkától nagy bátorságot érzett magában, s nem igen hederített a járőr figyelmeztetésére, aki most már be akarta kisérni a garázdálkodót. Ez azonban nem engedte magát s megtámadta a csendőrt, aki kardot rántott s a támadó cigányt a jobb karján súlyosan megsebesítette, úgy, hogy kénytelenek voltak azt nyomban a kórházba szállítani, ahol most a saját kárán elmélkedhetik a fölött, hogy mégis csak veszedelmes dolog a csendőrt megtámadni. A csendőrpáncsokság a fegyverhasználat ügyében vizsgálatot indított meg, Radu ellen pedig hatósági közeg megtámadásáért feljelentést tettek a királyi ügyészségnél.

Pusztuló termés. Mint Nagyikindáról jelentik, ott tegnap reggel 7 óra tájban Todor János ottani kisgazda udvarában tűz támadt, mely mintegy 60-70 kereszt búzát pusztított el. A kár körülbelül 1500 kor. A tűz úgy keletkezett, hogy a gazda kis unokája gyújtófával játszadozott az udvaron s attól kapott lángra a buza szalmája.

Furosa köszönet. Bérnálásakor történt az egyik faluban. A püspök már elvégezte a bérnálást s távozni készült. A bucsuzásra megjelent a püspök előtt a községi előjáróság s a bíró köszönő diktóra készült. Közölte a torkát, ötöt hatolt, míg végre kiszabadult a szó belőle ilyenképpen:

Nagyságos és méltóságos püspök ur! Bocskása meg az Isten ezen és egyéb fáradozásait, mindörökké amen!

Betörés a templomba. Mint Szenthubertről jelentik, ott a napokban éjjel a szenthuberti római katolikus templomban betörők jártak. Az iskolaudvar felőli ablakon bemásztak s a gyontatószéken ereszkedtek le a templom hajójába. Alkulosokkal, feszítő vasakkal akarták a tabernakulumot feltörni, hogy az arany-, meg ezüst kelyheket elvigyék, de ez nem sikerült. Így mindent össze-vissza hánytak, az oltárról levették a feszületet és szétördelték, egyes részeit pedig elvitték. Azután a sekrestye ajtaján, mely belülről volt bezárva, eltávoztak és a sekrestye ajtó kulcsát elvitték. Egy dohánytárcát és két kulcsot felejtettek az oltáron, mely tárgyak esetleg a tettesek nyomára vezethet.

Fényképészeti készülékek műkedvelőknek. Mindazoknak, akik a fényképészet, e legvonzóbb és mindenki által könnyen megtanulható sport iránt érdeklődnek, ajánljuk az A. Moll cégnek (Bécs, Tuchlauben 9.) cs. és kir. udvari szállító 1854. óta fennálló fényképészeti eszközök különlegességeit áruházát, amelynek képes árjegyzékét kívánatra szívesen küldi bérmentve a cég. (a)

Agyonuzta a hordó. Resiczáról jelentik: A Juracek féle szeszkereskedés pincéjében nagy szerencsétlenség történt. Három munkás egy hét hektoliteres, borral telt hordót akart a pincébe leereszteni, de mert a munkához kevesen voltak, nem bírták a hordóval s az kiköltözött kezükből. Két munkásnak sikerült félreugrani, de a harmadik: Spang Ferenc, titeli születésű harmincöt éves munkás a guruló hordó alá került. A nehéz hordó összetörte a szerencsétlen ember lábait s mellkasát bezúzta. Halálos sebeivel a kórházban ápolják.

TÁVIRATOK.

A miniszterelnök utja.

Budapest, július 9. (A „Torontál” eredeti távirata.) Wekerle Sándor miniszterelnök, aki tegnap délelőtt Bécsben járt s ott Beck báró osztrák miniszterelnökkel Aehrenthal közös külügyminiszterrel és Koritowszky gróf pénzügyminiszterrel tanácskozott, még tegnap este visszaérkezett Budapestre s onnan dánosi birtokára ment ki. Holnap reggel a miniszterelnök ismét bejön a fővárosba, hogy részt vegyen a képviselőház ülésén.

Új főrendiházi tagok.

Budapest, július 9. (A „Torontál” eredeti távirata.) A király Chernel Gyula

és Meczner Béla országgyűlési képviselőket főrendiházi tagokká nevezte ki.

A képviselőház ülése.

Budapest, július 9. (A „Torontál” eredeti távirata.) A képviselőház holnap délelőtt tartja utolsó ülését, amelyen átveszi a főrendiház üzeneteit a legutóbbi letárgyalt törvényjavaslatokról. A holnapi ülésen a Ház szeptember 22-ig elnapolja magát s egyben a 22-iki ülés napirendjére kitzüzi a delegáció tagjainak megválasztását.

Kossuth Ferenc betegsége.

Budapest, július 9. (A „Torontál” eredeti távirata.) Karlsbadi jelentés szerint Kossuth Ferenc állapota meglehetősen súlyos. Az éjjel még a halála hírei is terjesztették Budapestben, ezt a hírt azonban csakhamar megcáfolták. A legújabb jelentés szerint Kossuth Ferenc állapota tényleg súlyos, de komolyabb aggodalomra azért nem ad okot. Kossuth Ferenc mostani betegsége egy legutóbbi meghülésből támadt.

A választói jog reformja.

Budapest, július 9. (A „Torontál” ered. távirata.) Politikai körökből eredő hírek szerint Andrássy Gyula gróf belügyminiszter a választói jog reformjáról szóló törvényjavaslat tervezetét megküldötte a függetlenségi párt vezető embereinek. Ezeknek köréből most kiszivárogtak egyes hírek a tervezetről. E hírek szerint a választói jog plurális lenne, még pedig vagyonhoz és diplomához kötve. Azt is mondják, hogy a választói jognak egyik feltétele a magyar írás és olvasás tudása.

A reformról kiszivárogtak hírek a nemzetiségek között máris nagy felzudulást keltettek s mint vezetőik beszélnek, a nemzetiségi képviselők a leghevesebb agitációt fogják folytatni a magyar írás és olvasás kikötése miatt. A román nemzetiségi képviselők vasárnapra Zaránd községbe már népgyűlést is hívtak össze a választói reform miatt.

Ugyancsak heves agitációra készülnek a szociáldemokraták is a választói jog pluralitása miatt és a nyáron minden vasárnap tömeges népgyűléseket fognak tartani az országban az általános választói jog érdekében. Egyben előkészíti a párt a politikai tömegsztrájkot is s amennyiben a javaslatnak a képviselőház elé terjesztésekor kitűnik, hogy az nem felel meg a párt kívánásainak, az országban általános sztrájkot rendeznek.

Megtámadott alispán.

Budapest, július 9. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Székelyudvarhelyről jelentik, Sebesi János alispánt hivatalos útjában a parasztok megtámadták és véresre verték. Még nagyobb baj is történt volna, de a lázongás híreire csakhamar megérkeztek a csendőrök, akik a tömeget szétverték s több embert letartóztattak.

A gázgyári sztrájk vége.

Budapest, július 9. (A „Torontál” eredeti távirata.) A fővárosi gázgyárakban, miután a sztrájk tegnap békés megegyezés folytán véget ért, rendben folyik a munka. A munkások legnagyobb része már jelentkezett a munkára s a többieknek a felvétele is folyik.

A fővárosi tüzkatasztrófa.

Budapest, július 9. (A „Torontál” eredeti távirata.) A Kowald-gyár tegnapi tüzkatasztrófájában összesen öten sérültek meg súlyosan, a kiket a kórházban ápolnak. A sebesültek gyógyulása hosszabb időt vesz igénybe, de életveszedelemben egyik sincs. A hatóság ma délelőtt tartotta meg a robbanás színhelyén a tűzvizsgálatot, a melyről jegyzőkönyvet vett fel. A szerencsétlenül jártak részére számos adakozás történt, köztük Karátszoni Jenő gróf v. b. t. t., a Mentőegyesület elnöke háromszáz koronát adott át a mentőknek a sérültek és hozzátartozók javára.

Öngyilkos birtokos.

Budapest, július 9. (A „Torontál” ered. távirata.) Kecskeméti jelentés szerint Halasy Sándor ottani birtokos tegnap agyonlőtte magát. Tettének oka ismeretlen.

Agyonlőtt csász.

Budapest, július 9. (A „Torontál” ered. távirata.) Mint Zomborból jelentik, Terzin Miklós császt ismeretlen tettesek tegnap agyonlőtték.

Gyilkos villám.

Budapest, július 9. (A „Torontál” ered. táv.) Mint Csernovicből sürgönyzik, ott tegnap óriási felhőszakadás pusztított. E közben a villám többször lecsapott. Így becsapott az ottani zsidótemplomba is, ahol két imadkozó embert agyonüjtött.

Határidő-üzlet.

Budapest, július 9. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték: Buza (októberre 1908.) . . . 22.70 — —
Rozs (októberre 1908.) . . . 19.10 — —
Zab (októberre 1908.) . . . 16.80 — —
Tengeri (rég) . . . — — — —
Tengeri (augusztusra) . . . 14.78 — —
Tengeri (új, októberre) . . . 14.88 — —

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

Vonatok érkezése és indulása

Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekéről.

Érvényes 1908. május hó 1-től.

Érkezik:

a) A nagybecskereki pályaudvarra:

Temesvár, Versecz, Zombolyáról: délelőtt 9 óra 28 p.
Pancsováról: délután 5 óra 40 p.
Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 18 p.; délután 5 óra 50 perc.
Szegedről: (motorkocsi) d. e. 9 óra 47 perc.
Budapest—Nagyikindáról: este 9 óra 50 perc.

b) A nagybecskerek-bégapart pályaudvarra:

Zombolyáról, Verseczről, Alibunáról és Temesvárról: este 8 óra 05 perc.
Módosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel 6 óra 30 perc.
Pancsováról: reggel 8 óra 27 perc.
Zombolyáról: (keskenyvágányu vonal) reggel 8 óra 23 p. este 7 óra 05 perc.
Csözstelekről: (keskenyvágányu vonal) délután 4 ó. 29 p.

Indul:

a) A nagybecskereki pályaudvarról:

Pancsovára: délelőtt 8 óra 10 p.; este 7 óra 5 p.
Szeged—Budapestre: d. e. 9 óra 50 p.; este 8 óra 46 p.
Szegedre: (motorkocsi) délután 1 óra 15 perc.
Nagyikinda—Budapestre: reggel 6 óra 7 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarról:

Zombolya, Temesvár, Versecz: délután 4 óra 35 p.
Temesvár, Versecz, Antalfalva—Pancsova és Alibunarra reggel 3 óra 33 perc.
Zombolyára: (keskenyvágányu vonal) reggel 2 óra 31 p. délután 5 óra 25 perc.
Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon d. e. 11 óra 38 perc.
Csözstelekre: (keskenyvágányu vonal) délelőtt 11 óra 55 p.
Módosról—Temesvárra: minden kedden, pénteken és vasárnapon 2 óra 10 p. délután.
Temesvárról—Módosig: minden kedden, pénteken és vasárnapon indul Temesvárról 11 óra délelőtt.
Módosról—Zombolyára: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 2 órakor.
Zombolyáról—Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 5 óra 30 perc.

Valódi brünni szövetek

az 1908. évi tavaszi és nyári idényre.

Egy szelvény	1 szelvény 7 korona
3-10 m. hosszú	1 szelvény 10 korona
teljes terfűrházhoz (habát, nád- és mellény)	1 szelvény 12 korona
csigendő, csak	1 szelvény 15 korona
	1 szelvény 17 korona
	1 szelvény 18 korona
	1 szelvény 20 korona

Egy szelvényt fekete szalonnához 20.— K.-ért, szintúgy felöltőszövetet, turistalódot, selvemkamagant stb. stb. gyári áron küld a mint megbízható és szolid cég mindenütt ismert posztógyári raktár.

SIEGEL-IMHOF Brünn.

Minták ingyen és bérmentve.

Az előnyök, a melyeket a magánvevő élvez, ha szövetszükségletét közvetlen Siegel-Imhof cégnél, a gyári piacon rendel meg, igen jelentékenyek. Szabott, legolcsóbb árak. Óriási választék. A minták, figyelmes kiszolgálás, még a legkisebb rendelésnél is, teljesen friss árban.

